

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
фізико-математичний факультет
кафедра фізики

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Електрика і магнетизм. Викладається українською.
Викладач	Поведа Руслан Анатолійович, доцент кафедри фізики, доцент.
Профайл викладачів	http://fizkaf.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/
Е-mail:	povedar@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1221
Консультації	Консультації проводяться згідно графіку.

2. Анотація до курсу

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Електрика і магнетизм» є:

- основні закони загальної фізики (електрики та магнетизму),
- закони статичних та динамічних електричних зарядів, як точкових так і розподілених,
- закони збереження в електриці,
- взаємодія на відстані електричними та магнітними полями,
- релятивістські ефекти.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Електрика та магнетизм» є ознайомити студентів з основними поняттями, явищами та законами, що описують процеси з нерухомими та рухомими електричними зарядами та полями; електричними та магнітними.

4. Формат курсу

Стандартний очний навчальний курс.

5. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

ЗНАТИ:

- Основні закони електростатики та електродинаміки, вміти застосовувати їх при розв'язку задач;
- Способи обробки, аналізу та представлення результатів отриманих в процесі виконання досліджень;
- Принципи роботи з джерелами знань навчальної та наукової літературою, інтернет джерелами;
- Принципи отримання, збору, аналізу, порівняння, систематизації і узагальнення інформації, фактів, природніх явищ і процесів;
- Питання охорони праці та техніки безпеки при роботі з приладами.

ВМІТИ:

- застосовувати отриманні знання для теоретичного аналізу фізичних властивостей складних систем,
- застосовувати отриманні знання для розв'язання практичних завдань і вправ.
- Застосовувати сучасні методи й освітні технології.
- Використовувати системні знання з фізики.
- Аналізувати предметні задачі, розглядати різні способи їх розв'язання.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	014 середня освіта (Фізика)
Рік навчання/ рік викладання	2-й / 2020-2021
Семестр вивчення	4-й
нормативна/вибіркова	нормативна
Кількість кредитів ЄКТС	7
Загальний обсяг годин	210
Кількість годин навчальних занять	104
Лекційні заняття	32
Практичні заняття	34
Семінарські заняття	-
лабораторні заняття	40
Самостійна та індивідуальна робота	106
Форма підсумкового контролю	екзамен

8. Пререквізити курсу

Передумови для вивчення дисципліни: вивчення базових фізико-математичних дисциплін.

9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних. Лабораторний практикум проводиться у спеціалізованих навчальних лабораторіях з відповідним обладнанням для проведення фізичних експериментів.

10. Політики курсу

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Поведінка в аудиторіях. Очікується, що впродовж лекційних і практичних занять студенти дотримуються діючих правил охорони праці, безпеки життєдіяльності.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають модульну контрольну роботу.

Норми етичної поведінки. Відповідно до діючого в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка університеті кодексу академічної доброчесності, всі учасники освітнього процесу в університеті повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності; підвищувати престиж університету досягненнями в навчанні та науково-дослідницькій діяльності; дбайливо ставитися до університетського майна.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх власними дослідженнями чи міркуваннями. Студенти не видають за свої результати роботи інших людей. При використанні чужих ідей і тверджень у власних роботах обов'язково посилаються на використані джерела інформації. Під час оцінювання результатів навчання не користуються недозволеними засобами, самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

10. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Електростатика.

Тема 1. Елементарний заряд. Закон збереження заряду. Напруженість електростатичного поля. Принцип суперпозиції полів.

Тема 2. Силові лінії. Потік вектора напруженості. Поверхнева густина заряду. Теорема Гауса. Робота сили електростатичного поля при переміщенні заряду. Потенційний характер сил поля.

Тема 3. Циркуляція вектора напруженості. Потенціал. Зв'язок між напруженістю й потенціалом. Градієнт потенціалу. Еквіпотенціальні поверхні. Провідники й діелектрики.

Тема 4. Циркуляція вектора напруженості. Потенціал. Зв'язок між напруженістю й потенціалом. Градієнт потенціалу. Еквіпотенціальні поверхні. Провідники й діелектрики.

Тема 5. Полярні й неполярні молекули. Поляризація. Напруженість поля в діелектрику. Теорема Гауса для електростатичного поля в діелектрику. Розподіл заряду в провіднику.

Тема 6. Діполь. Поле діполя. Діпольний момент.

Тема 7. Конденсатори. Енергія електричного поля. Електричне коло та його елементи. Структура електричного кола.

Тема 8. Закони Кірхгофа. Узагальнений закон Ома.

Змістовний модуль 2. Електромагнітні явища.

Тема 9. Магнітне поле. Закон Ампера. Напрямок і модуль вектора магнітної індукції. Принцип суперпозиції. Сила Лоренца. Рух зарядженої частинки в однорідному магнітному полі. Закон Біо-Савара-Лапласа.

Тема 10. Індукція магнітного поля, яке створене відрізком зі струмом. Індукція нескінченно довгого прямого провідника зі струмом. Індукція на осі колового струму. Взаємодія двох нескінченно довгих паралельних провідників.

Тема 11. Сила, що діє на контур зі струмом в однорідному магнітному полі. Момент сил, що діють на контур зі струмом у магнітному полі. Робота при переміщенні контуру зі струмом у магнітному полі. Теорема Гауса для магнітного поля у вакуумі.

Тема 12. Теорема про циркуляцію вектора магнітної індукції. Магнітне поле нескінченного соленоїда. Досліди Фарадея. Закон Фарадея.

Тема 13. Правило Ленца. Електрорушійна сила індукції у рухомих і нерухомих контурах. Явище самоіндукції. Індуктивність. Індуктивність довгого соленоїда. ЕРС самоіндукції. Явище взаємної індукції. Взаємна індуктивність. Енергія магнітного поля.

Тема 14. Вихрове електричне поле. Інтегральна й диференціальна форма закону електромагнітної індукції. Струм зміщення Максвелла.

Тема 15. Система фундаментальних рівнянь Максвелла в інтегральній і диференціальній формі.

Тема 16. Електричний коливальний контур. Частота коливань. Закон Ома для змінних струмів. Імпеданс. Напруженість електричних і магнітних полів у лінійно поляризованій електромагнітній хвилі. Випромінювання диполя.

11. Система оцінювання та вимоги

Курс “Електрика і магнетизм” складається з двох змістових модулів: «Електростатика» та «Електромагнітні явища». Для оцінювання знань, умінь та навичок студентів передбачається проведення поточного контролю на практичних заняттях, захист лабораторних робіт, письмової модульної контрольної роботи. Поточний контроль полягає в перевірці теоретичних знань та практичних умінь і навичок. Результати перевірки самостійної роботи також входять до поточного контролю.

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на практичних заняттях приймається рівним 10.

Модульна контрольна робота вважається виконаною у разі, якщо її оцінено не менше, ніж на 60% від вагового балу. При виставлянні оцінок за модульну контрольну роботу слід враховувати якість та повноту усіх виконаних завдань. Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є відсутність поточної заборгованості, отримання не менше 60% балів за модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)						Екз.	Сума
Змістовий модуль 1 (30 балів)			Змістовий модуль 2 (30балів)			40	100
Практичні	Лаб.	МКР1	Практичні	Лаб.	МКР2		
10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів		

12. Список рекомендованої літератури

1. Кучерук І. М., Горбачук І.Т., Луцик П. П. Загальний курс фізики: Навчальний посібник - Т. 2. Електрика і магнетизм. -Київ: Техніка, 2003. - 452 с.
2. Меняйлов М.К. Загальна фізика: Електрика і магнетизм. -Київ: Вища школа, 1974. - 391 с.
3. Волькенштейн В.С. Сборник задач по общему курсу физики. – М.:Наука, 1985. –381 с.
4. Калашников С. Г. Электричество. 5-е изд. -М: Наука, 1985. -576 с.
5. Сивухин Д. В. Общий курс физики. Т. 3. Электричество. -М.: Наука, 1983. -703 с.
6. Иродов И.Е. Основные законы электромагнетизма. 2-е изд. -М: Высш. шк., 1991. -289с.